

تالەبانی و "كوشتاری مەزەبە" و ھەلپەشتنی فرمیسکی درۆ!

خەسرەو سایە

k.saya@ukonline.co.uk

رۆژی 10 ئەم مانگە، تالەبانی بەئیمزای خۆی بەیاننامەیکە سەبارەت بەپەرەگرتنی "كوشتاری مەزەبە" لەشارەکانی عێراق، بلاوکردووە. ئەم بەیاننامەیکە کەبۆیەکمجار لەزمانی سەرۆک کۆمارووە ئامارەکانی كوشت و پیری مەزەبە و ئەنجامەکانی ئەو توندوتیژییەیکە کەلەشەری تایەفەگەریدا کەوتۆتووە، ئاشکرا دەکا و ھەرلەزاری ئەویشەو ھۆکارەکانی پشتی ئەم پروداوانە دەشیویندری بەم ھۆبەشەو راستیەیکەکان لە خەلکی ووندەکرێ، بۆیە بەپویست ئیمە و ھەر ئینسانیکە نازادبەخوون لەبەرامبەردا دینیته قەسە.

سەرەتا تالەبانی وانیشان دەدات کەئەو یەکمجارە راپۆرتی کوژراو و تەرمە نەنانسراوەکان بێینی و بەوجۆرەش ئاماری ئاخیرین راپۆرتی تاوانەکان پاری چلەکینی و پێی دلتەنگ بێی!.. گۆبە ھەوالەکانی ئەم كوشت و پیری، لەلای جەنابیان

میزینەیکە پێشتری نییە و ئەو ئەو کەتازە لەئەستیرەیکە ترەو دابەزیووە و کورسی سەرۆک کوماریان پێ بەخشیووە! بەلام ئەگەر ھەر لەوئاستەدا راونستین کەتالەبانی ناچارکردووە بەھەلپەشتنی فرمیسکی درۆ، ئەو داننان بەوی 1091 تەرمی کوژراو، بەتەنھا لەشاری بەغدا ولەمانگی نیساندا بەبی ژمارە قوربانیان لەشارەکانی تری عێراق و ئەوانەشی کەناویان تومارنەکراوە، بەسە بۆئەوێ کەعیراقی ژیر سایە سەرۆکایەتی تالەبانی و ھاویاران و دوستانی ئەمریکاییان سەری لەنیو شەریکی تایەفەگەری تونددا دەرھیناوە، کەلەتوانای ئەمریکا و حکومەتەیکە تالەبانی، نییە کوئۆلېکری. بەواتایەیکە تر ئەم دانپیدانان و ئاشکرکردنە، ھەرچەندە گۆشەیکە بچوکی باروودخە خویناوییەیکەکانی ئیستای عێراق دەخاتەپوو، بەلام ئەمە ئەتوانی بەلگەیکە واقعی بێت بۆھەموو ئەوانە کەئینکاری لەئارادابوونی شەری تایەفەگەری نیوخوی بەئەئیسلامی و قەومییەیکەکان لەعیراقدا دەکەن. لەمبارەو تالەبانی لەبەیانەیکەدا بەئاشکرا خوی لەگیلی داوہ و نایەوئیت ئەم راستیە بەسەلمینی و ناوی ئی بنی. بەتایبەتی کاتیک کە دەلی: "ئیمە دوچار دیاردەیکە بۆئەتەو کەکەمتر نییە لەکردەوی تیرۆریستیەیکەکان". ئایا تالەبانی دەتوانی ناویک بۆئەم "دیاردەیکە" کەدووچارى بوو، جگەلەشەری ناوخوی تایەفەگەری بدۆزیتەو؟ ئەگەر نا ئەو شەپۆلی خوینەرشتنە و ئەو تەنورە گەرمە ناودەنی چی کەبەناوی عومەر و عەلی و حەیدەر و عەباس و شیعەو سوونە وە لەشارەکانی ناوہراست و خواری عیراقدا داخراوە و رۆژانە چەندین ئینسانی بێتاوان و مەدەنی دەکاتە سوتەمەنی خوی؟

لەمەش زیاتر بەیاننامەیکە تالەبانی تەنھا ئامارەیکە بۆ ئەو كوشتارەیکە بەھۆی "ئینتیمای مەزەبەیکە" ئامارەکانی ھاتۆتە نیو راپۆرتەکانی سەرۆکایەتیەو. گۆبە کەسی تر بەھۆی ترەو ناکوژری و ئەشکەنجە نادری؟! دەلی تالەبانی تازە بەئاگا ھاتوووە. یان نایەوئیت ئاکامەکانی ئەوچەنگە بێینی کە 3 سالە کۆماری عیراقی کاولکردووە و ژبانی 20 ملیۆن ئینسانی خستۆتە بەردەم لیواری مەرگەو! پەنگە جەنابی سەرۆک کۆمار راپۆرتی تاوان و كوشتارەکانی جەنگیکە پینەدراوئیت کە 3 سالە ئەمریکا بەسەر خەلکی عیراقووە بەرپۆوی دەبات، جەنگیکە کەبەھەزاران تەن بۆمبا و باروت و ئاسنی گراوی بەسەر ماڵ و حال و شوینی زیندەگی ملیۆنەھا ئینسانی بیدیفاعدا باران.. گۆبە ئەوانە لەشەرەکانی فەلوجە و بەسراو روومادی و بەغدا داکوژری و دەبنە قوربانی پەلاماردانە سەربازیەیکەکانی ئەمریکا و عەملياتی پاکتاوکردنی ناوچەکان، "ژن و دایکیکە کۆست کەوتوو" و "باوکیکە جەرگ سووتا" یان لەپشتەو نییە!! ئایا ئەوانە لەفەزەیکە زیندانەکانی ئەبووگریب و ھەزارەتی ناخویدا ئەشکەنجە دراو و دەستدەریژیان کراوەتە سەر ئینسانی ئەم ولاتەن و اغیرت و بەزەبە جەنابی تالەبانی نابزونی و ئامادەنی بە باسیان لیوہبکا و ئامارەکانیان بخاتە روو؟ ئایا ئەوانە کەبوونە خوراکی گولە توپی جەنگی ئەمریکا و لەنیو ماڵ و حال خوین و لەکۆلان و شەقامەکانی شاردا لاشەیان لەت و پەت بوو، ئامارەکانی کەمترە لەوێ لە "خوینەرشتنی مەزەبە" راپۆرتی لیڈراو؟ ناخو ئەمریکا نە گول بارانی خەلکی مەدەنی دەکا و نە توپ و تانکەکانی چەکی ناوپرژینە!! بەلام دیارە تالەبانی نایەوئیت راپۆرتی قوربانیەیکە ئەم جەنگە بخاتە روو، چونکە ئەمریکا و ھیزە داگیرکەرەیکە بەھیزی "رژگاری و فریشتەیکە نەجاتی" خەلکی عیراق دەزانی، ھەربۆیە ئەو شتەیکە بۆئە پێوانەیکە تاوانکاری و ئینسان کوژی لەباروودوخەکانی ئیستای عیراقدا، تەنھا "تیرۆریستانیکە کەئۆتۆمبیلی مین ریزکراو دەتەقینەو" و نە ھیچ لایەنیکە تر!!

بەلام تالەبانی ھۆکاری ئەم پەرەگرتنەیکە "تاوانەکانی خوینەرژنی مەزەبە" بۆچی دەگەرپێنیتەو؟

بەیاننامەیکە سەرۆک کۆمار پیمان دەلیت "لاواری دام و دەزگاکانی دەولەت و کەمتەرخەمی لەبەشدارى پیکردنی گشت پیکینەرەکان، کەلینی بۆ باندەکانی تیرۆر خۆشکردووە" بەم دەپرینە تالەبانی جگەلەوێ بازى داوہ بەسەر رۆی ئەمریکا و جەنگ و داگیرکاریەیکە و سیاسەتیکە کەلەزیندو و کردنەوێ دەستەوتاقمی قەومی و ئیسلامی و راکیشانیان بۆنیو دەسەلات، ھاوکات خەریکە خوی و حکومەتەیکە قوتار دەکات. لەکاتیکدا ھیچ شتیک لەو بەلگەدار تر نییە کە پروداوەکانی ئیستای شەری تایەفەگەری بەرھەم و دریزکراوە سیناریوئیکە رەشە کە بەدوای جەنگیکدا سەری ھەلداوە کەئەمریکا و ھاوپەیمانانە وەک تالەبانی و بەزەبە و جەغفەری و عەلا و ویاوہو چەلەبی و سیستانی و ئەوانی تر تیایدا بەشدارن و موری تەئیدیان لیداو. تەنانت دەسەلاتیکە بانخەلکی کەئیستا لەئارادایە جگەلەوێ پالیداو بەتاتن و توپی ئەمریکاییەو و بەپشتیوانەیکە سیاسەتەکانی ئەو راونستاو، ھەر خودی خوی ھۆکاری سەرھەلدانی ئەم خوینەرژنی مەزەبەیکە. تالەبانی نایەوئیت ئامارە بەرۆی میلیشیا چەکارەکانی وەک "ئەلبەدر" و "ئەلمەھدی" و "قیرقە" و

مەوت" و "پیشمەرگە" و دەیان نمونەى تەربەتات كەبەدەستى دەسلەتاتى ئىستاۋەن و بەشىكەن لە پىكەتەكانى ۋەزارەتى ناوخواپوليس ۋەزگەى ئەمنى عىراقى ۋەبەشى ھەرە زەۋرى ئەم تاوان و توندو تىژىيەش بەبەرنامەو پەلامارەكانى ئەوان بۆسەر خەلكى مەدەنى دەخولقەت. لەمانەش سەرتەر تالەبانى گەلىيە لەو دەكات كەھىشتا "گەشت بەشە پىكەينەرەكان" لە دەسلەتات بەشداری پىنەكرەو!! بۆيە ۋا ئەم فەوزاۋ كوشتارە كەوتۆتەپرى!! لەكاتىكدا ھەموو دەزانين كە ئەو دەستەو تاقى سوننى و شىعەو پاشماۋەكانى بەعس و سەرۆك عەشیرەت و دەیان دەستەو تاقى تىرۆرىستى ئىسلامين دەسلەتاتيان بەسەردا دابەشكرەو ۋە ئەو شەپو كىشەى نىوان ھەر ئەم پىكەتەتوانەيە لەسەر دەسلەتات كە لەژىر سىبەرى داگىركارو سىياسەتەكانى ئەمريكادا بەرپوونەتە گىيانى خەلكى عىراق و بۆ دابەشكرەنى كورسىيەكانى دەسلەتات ئەم شەپو ئەم خويىنرەشتەيان بەناۋى "ئىنتەماى مەزھەبى" يەو بەرپى خستەو. تالەبانى بەدۋاى ئەودا كەھىچ ۋەشەيەك لەسەر ئەم راستىيانە نايەت بەزارى یدا و خۆى لىيان دەبوپرى چەند ھەنگاۋىكى پوچ ۋەك رىگاچارە بۆبەرگرتن بەم حالەتەنە پىشنيار دەكات: يەككىيان ئەوەى پەلە بكرى بۆ سەرخستنى "پروسى سىياسى و پىكەينەنى حكومەتى يەككىتى نىشتەمانى" ۋەدوۋەميان لەپارتە سىياسىيەكان ۋەمەلاى مەزگەوت و قەشەو پىوانى ئاينى و مەزھەبەكان داۋابكرى فتوا لەدژى تاوانەكانى ئەم خويىنرەپرىيە دەربەكەن و ئىدانەبەكەن. سىبەمىش "ھاۋلاتيان ھاۋكارى دام و دەزگەى دەولەت بەكەن".

لەپىشدا، لەبارەى ئەم ھەنگاۋانەو تالەبانى ئەتوانى پىمان بلى كەبۆ "حكومەتى يەككىتى نىشتەمانى" پىكناھىن؟ ئايا كەس دەستى گرتوون و جگەلە ئەمريكاۋ ئەوانەى كەلە "پروسى سىياسىدا" بەشدارن، كۆى تر ھەيە ھۆكارى ئەم پىكەتەتەنە بن؟! بەلام تالەبانى مەبەستى لە "حكومەتى يەككىتى نىشتەمانى" چىيە، كەروژانە لەزارى دىتەدەرەو؟ ئايا پىكەتەتەنى حكومەتتىكى ئاۋا مومكىنە ۋەتوانى گرتى ئەمنەيەت و ئاسايشى كۆمەلگا چارەسەر بكات؟ .

تەجرىبەى 3ى سالى نىۋوپروسىيەكى سىياسى كە تالەبانى و ھاۋيارانى تيا بەشدارن ئەوۋى سەلماندوۋە كە "حكومەتى يەككىتى نىشتەمانى" جگەلە تەۋافق و موسالەھەو زەواجىكى سىياسى بەزۆرى نىوان دەستەو تاقى قەومى ۋىسلامى و عەشیرەتى و پاشماۋەكانى بەعس ۋەبەفشارى ئەمريكا شتىكى تر نايەت. لەمەش زياتر ئەو "حكومەتى يەككىتى نىشتەمانى" ئەم پىكەتەتەنە نىيە كەدەتوانى ئەمنەيەت و ئارامى بۆ كۆمەلگا بگىرپىتەو، بەلكو خۆد ھەر ئەو دەسلەتاتە بوون كەلەم 3 سالى رابردوۋا دامەزراون و ۋەك فاكوتۆرىكى قولبوونەوۋى نائەمنى و شەرى تايەفەگەرى دەورىان گىراۋە.

بەلام ئەوۋى لەھەموو شتىك پروكەشترە ئەوۋى كە داۋا لە لەپارتە سىياسىيەكان ۋەمەلاى مەزگەوت و قەشەو پىوانى ئاينى و مەزھەبەكان بكرى كە "فتۋاى ئىدانەكرەن" ئى ئەم تاوانانە دەركەن ۋەخەلكىش بىت بەھاۋكارى حكومەتەو!! تالەبانى ئەلى ئاگای لەوئىيە كەروژانە بەبىنامەو "پارتە سىياسىيەكان" و فتۋاى سىستانى و عولەماى ئاينى بەدژى ئەم يان ئەو بەلى شەرى تايەفەگەرى دەردەچن و بەدۋاى ئەوۋەشەدا كە ھەرلەيەنە بەلین دەدەن تۆلەنەكەنەو، كەچى تادىت كوشتار ۋىنسان دىزن ۋەشەكەنجە ۋەتەكرەنى لاشەو فەيدانىان لەنىو كۆلان ۋەشەقامەكاندا، ھەر لەبن دەستى ئەمانەو دەرىزەى پىدەدرى. پاشان خەلكى دەتوانن ھاۋكارى چ دەسلەتاتىك بن كە خۆى بۆتە بۆمبايەك و پروژانە بەپروۋى ھەرئەخەلكەدا دەتەقىتەو. ئايا دەسلەتاتىك كەبان خەلكىو دەیان دەزگەى ئىنسان كورژى و مىلىشىاي چەكدارو زىندانى و شوينى ئەشكەنجەدانى نەينى ۋاشكرى بەدەستەو، دەتوانى چ جىگايەك بىت بۆ روتىكرەن و ھاۋكارى خەلك؟.. لەراستىدا ئەوۋى تالەبانى لەخەلكى عىراقى داۋادەكات بۆ ھاۋكارى كردن ئەك قەسەيەكى بىجىيە، بەلكو تەلىسىمىكە كەدەيەوئ دەم و دەستى خەلكى پى بەستىت ۋەھەموو ئەو حالەتە ناھەموۋارەى كە خەلكى بەھۆى ئەم دەسلەتاتەو دام و دەزگەكانىيەو بەرەو پرويان كراۋتەو فەرامۆش بەكەن. دەنا خەلكى عىراق چوون دەتوانن بىنە ھاۋكارى دەسلەتاتىك كە سەرچاۋەى پىشۋى و ئانارامى، بىكارى و نەبوونى، ۋىبەدەماتى و دەیان دەرد و بەلاىترە بۆيان. ئايا دەسلەتاتىك كە نەتوانى ۋەلام بە بژۋى خەلك بەتەو ۋە لانى كەمى ئاۋكارەباۋ خەزمەتكوزارى لە كۆمەلگا داين بكات، دەبى بۆ چاۋەروانى ئەو بىت لەلەيەن خەلكەو ھاۋكارى بكرىت!؟

لەكۆتايدا دەبى ئەو بلىم كەتالەبانى و بەيەنامەكەى ھەرچەند بىيەوئ بەزمانى بەزەيى ۋەموقدوستىيەو بەدۋى، ھەرچەند ھەولبەتات خۆى بەخەمخورى خەلكى شارەكانى عىراق بزانى، بەلام ئەو خەلكى شارەكانى بەغداد ناۋەرەست و خواروى عىراقن كەناتوانن ھەلوئىستى تاوان كارانەى تالەبانى و بزوتنەوۋى كوردايەتى لەبىرەبىنەو. تالەبانىيەك كەبوقازانجى "قەومى" و حىزب و بزوتنەوۋەكەى كەوتە پىشلەشكرى ئەمريكاۋ جەنگەكەى و رىگەى قەسابى كرنى ژنان و لاوان و كرىكاران و خەلكى مەدەنى عىراقى ھەلبىژارد و مۆرى تەئىدى لەسىياسەتى كاۋلكارى و دارمانى كۆمەلگا داۋ دەستى خستە نىو دەستى كۆنەپەرستانى ئىسلامى و تىرۆرىستانەو، ھەرگىز ناتوانى خۆى لەتاوان و خويىنرەپرىيەكانى ئىستاش بىبەرى بكات. بەم راستىيەو ئەو لاوانى بەغداد و ژنان و كرىكارانن كەدەرەنگ يازوو تالەبانى و نمونەكانى ۋەك ئەو كەلەھاۋشانى بۆش و بلىيەردا راۋەستان و دەستيان لەخولقاندنى باورخە ناھەموۋارەكانى ئىستى عىراقدا ھەيە، لەدادگەى جەماۋەرىدا دەخەنە نىو قەفەزى ئىتھامەو!!